

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА СЛУЖБА Д.О.О. ПОЖАРЕВАЦ
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ

БИЛТЕН

Датум :21. 12. 2009. године

Уређивачки одбор: Гроздић Јован, дипл.инг., Стојшић Сениша, дипл.инг., Јоргованка Влајковац, дипл.инг., Станковић Станислава, дипл.инг., Стојановић Александар, дипл.инг., Рајчић Моника, дипл.инг., Јовановић Звездана, дипл.инг., Вујчић Ненад, дипл.инг. и Лиља Милетић, дипл.инг.хем.

ПРИОРИТЕТИ У ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СА АСПЕКТА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ НА ПОДРУЧЈУ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

Обрадиво пољопривредно земљиште које се налази на подручју Браничевског округа, представља један од најважнијих природних ресурса и чини базу организоване биљне производње. На стање плодног земљишта и вода са аспекта пољопривредне производње, неповољно утичу многи фактори (као могући загађивачи и извори контаминације земљишта и вода), од којих међу најважније убрајамо: неправилну примену пестицида и минералних ђубрива, неправилно одлагање амбалаже примењених пестицида приликом складиштења и неправилну манипулацију стајњаком (приликом одлагања и употребе). У заштити здравља ризичних категорија становника алергичних на полен инвазивне коровске врсте Амброзије (*Ambrosia artemisiifolia*), заједничке акције (спречавања њеног даљег ширења, односно довођења њене бројности на толерантни ниво) локалне самоуправе, становника са подручја Браничевског округа и пољопривредних стручњака, би требале да заузму значајније место у заштити животне средине.

Анализирањем утицаја појединачних, неповољних фактора на стање земљишта, вода и ваздуха, добијају се веома драгоцен подаци, помоћу којих се заједничком сарадњом регионалних и локалних ТВ и радио станица, локалне самоуправе, стручњака различитих профила, урбаног и руралног дела становништва, штетни ефекти загађења животне средине могу драстично смањити.

Допринос стручњака различитих профила кроз пружање адекватних информација о стању квалитета земљишта, вода и ваздуха, као и предлога за решавање одређених проблематичних поступака и ситуација, представља значајан корак ка очувању, спречавању даље деградације и унапређењу заштите животне средине на подручју Браничевског округа, у циљу подизања нивоа свести о значају заштите животне средине и успостављања квалитетнијег и здравијег начина живота.

Анализом неповољних утицаја који нарушавају стање квалитета земљишта, вода, ваздуха и производњу здравствено безбедне хране долазимо до закључка да су приоритети у заштити животне средине са аспекта пољопривредне производње следећи:

- Обезбеђивање здравствено безбедне хране - Процењује се да се у намирницама може наћи више од 40 хиљада мање или више штетних једињења. Најчешће спомињана

једињења су остаци минералних ђубрива, остаци хемијских заштитних средстава и тешки метали, микотоксини, остаци хормона, антибиотика, недозвољени адитиви. Савремени трендови у области исхране умногоме превазилазе оквира наших прописа, не само у погледу квалитета, већ и у делу здравствене исправности.

Негативни аспекти који настају при неодговарајућој (неправилној) примени пестицида, допринели су развоју система интегралне заштите и систему биолошке контроле биљних болести, штеточина и корова. Адекватном применом пестицида препоручених од стране стручњака из области заштите биља, становници руралних подручја заузимају директно учешће у заштити природних ресурса од загађења.

- Обезбеђивање здравствено исправне воде за пиће – На квалитет расположиве воде намењене за водоснабдевање поред природних чинилаца, утиче и присуство хемијских загађујућих материја у води које утичу на њен квалитет и на појаву евентуалних негативних ефеката на здравље потрошача. Доношење одлука о забрани употребе пестицида, а нарочито хербицида и инсектицида на водоносним подручјима за питку воду и усмеравање такве зоне на органску (биолошку) производњу хране, може у значајној мери да утиче на побољшање квалитета воде за пиће. Неадекватно складиштење стајњака (на земљишту), повлачи са собом опасност од загађења, како површинских тако и подземних вода. Основни услов за правилно неговање стајњака је изградња платоа за складиштење чврстог стајњака, који обезбеђује процесе ферментације и зрења и истовремено штити подземне воде од загађења.

- Побољшање квалитета ваздуха - Обзиром на високу учесталост алергијских обољења и хроничних болести дисајних путева, сматрамо да је у циљу заштите здравља ризичних категорија становника алергичних на полен Амброзије, неопходно наставити са организованом акцијом сузбијања, односно спречавања даљег ширења Амброзије (уништавањем биљака пре периода формирања генеративних органа и полинације), чиме би се постигао двоструки ефекат: спречавање „доношења“ семена и смањење концентрације полена Амброзије у ваздуху, а тиме и заштита здравља становника.

- Заштита плодности обрадивог земљишта - Становници сеоских насеља знају да је за постизање високих и стабилних приноса поред минералних ђубрива, веома значајно и ђубрење органским ђубривима. Уколико се стајњак периодично не уноси у земљиште оно трајно осиромашује у хумусу, што доводи до опадања плодности земљишта, а то се никако не може надоместити применом минералних ђубрива. Поред обезбеђења хранива, органска ђубрива поправљају физичке, хемијске и биолошке особине земљишта.

Узорковање земљишта у циљу израде агрохемијских анализа земљишта је неопходно како са аспекта правилне исхране биљака тако и са аспекта очувања плодности земљишта, јер на основу агрохемијских анализа донетих узорака земљишта, пољопривредни произвођачи са подручја Браничевског округа добијају препоруке за ђубрење гајених култура одговарајућом количином и комбинацијом минералног ђубрива, употребу кречног материјала у циљу смањења киселости земљишта и употребу одговарајуће количине стајњака сходно садржају хумуса у земљишту.

- Правилна примена средстава за заштиту биља и правилно (безбедно) одлагање употребљене амбалаже пестицида – У циљу смањења загађења животне средине значајно место у заштити подземних вода од загађења заузима правилна примена средстава за заштиту биља и правилно складиштење употребљене амбалаже.

Едукација становника сеоских насеља на Браничевског округа о штетним ефектима неправилне примене пестицида, првенствено у циљу заштите здравља, а затим и подземних вода од загађења и правилном складиштењу амбалаже хемијских средстава за заштиту биља од биљних болести, штеточина и корова, за резултат има подизање свести земљорадника о значају заштите животне средине, смањење загађења животне средине и производњу здравствено безбедне хране.

- Вођење књиге поља пољопривредних газдинстава – обезбеђује комплетан увид у све елементе пољопривредне производње на једном газдинству. Едукација становника руралних подручја за јединствен начин вођења књиге поља, пре свега носиоца

пољопривредних газдинстава, обезбеђује увид у обављене радове, утрошен репроматеријал, у употребу пестицида на обрадивим површинама једног газдинства, утрошак материјалних средстава, финансијску добит газдинства и др., чиме се првенствено обезбеђује неопходна евиденција о безбедности добијених производа на газдинству.

На подручју Браничевског округа, приоритетну област чини побољшање животне средине. Смањење загађености животне средине и подизање нивоа свести о заштити и управљању животном средином су подједнако важни за развој округа. Као први корак, важно је идентификовати и проценити распон еколошке деградације, а у циљу ефикасног управљања животном средином неопходан је стални надзор услова животне средине.

Стручњаци Пољопривредне стручне службе Пожаревац, едукацијом урбаног и руралног дела становништва са подручја Браничевског округа одржавањем предавања у седиштима месних канцеларија и седиштима општина, значајно доприносе ширењу неопходних информација са аспекта пољопривредне производње у циљу заштите животне средине, укључујући све напред наведене чиниоце који доводе до нарушавања квалитета земљишта, вода и ваздуха, како би локално становништво било непосредно укључено у акцију очувања, спречавања даље деградације и унапређења заштите животне средине, што ће за резултат имати стварње новог, савеснијег приступа у заштити животне средине и успостављање квалитетнијег и здравијег начина живота.

Месне заједнице са подручја Браничевског округа су захвалан, а у исто време и слабо искоришћен извор података када је реч о еколошким проблемима, јер представљају место где се стичу бројни подаци о стању на терену и где се може сазнати шта највише „мучи“ њихове грађане и која би питања требало решавати када је реч о заштити животне средине.

Активирање еколошких делатности у месним заједницама би допринело укључивању већег броја грађана у решавање овог сложеног проблема, а пре свега бољем познавању стварне ситуације, чиме се отварају широке могућности на плану едукације и решавању еколошких проблема путем предвиђених активности и уз подршку конкретним финансијским средствима, што ће повећати интересовање становника са подручја Браничевског округа и подстаћи их да дају свој допринос у овој области.

*Станковић Станислава, дипл.инж.
Стојановић Александар, дипл. инж.*

Да или не ?

Један део земљорадника како у директном контакту са стручном службом, тако и путем телефонског позива тражи савет или мишљење о употреби НПК ђубрива и уреје после сетве као и после ницања усева. О чему се заправо ради. Обзиром да у оптималним роковима сетве велики број земљорадника није употребио НПК ђубрива, интересује их да ли могу да их употребе сада, после сетве и ницања усева уместо у основној припреми земљишта за сетву. Такође, влада велико интересовање земљорадника за употребу уреје после сетве, односно после ницања усева. Наши савети и препоруке су следећи:

Опште је познато да се фосфор и калијум из мешаних ђубрива после примене везују за адсорптивни комплекс земљишта и њихова миграција током године по дубини је 2-3 цм, што усев не може да искористи у овој години. Значи, ђубрити пшеницу НПК ђубривима сада представља уствари ђубрење за наредни усев после скидања пшенице.

Примена уреје у периоду после сетве или ницања усева током јесени је могућа, али није за препоруку из следећих разлога. Уреа је брзо делујуће и дуго делујуће храниво за биљке. Ђубрење уреом у овом периоду у случају наставка виших температура може да доведе до пребујног усева и у случају голомразица и нижих температура (-10 степени целзијусових), може доћи до измрзавања надземних делова биљака. Уреа се разлаже и деловањем микроорганизама у земљишту. У овом периоду и при овим температурама микробиолошка активност је ниска или заустављена. Наша препорука је да уколико се одлучите за прихрану усева уреом то урадите из два пута. Прво прихрањивање треба извести у другој половини јануара са једном половином дозе планираних количина, а друго у другој

половини фебруара месеца, како би биљке имале довољне количине азота у периоду до краја априла за формирање високих приноса. Познато је да кад биљка пшенице крене у влатање у том моменту се формира клас, број класака у класу, као и број класића. У случају недостатака довољних количина азота, формирана зрна у горњој трећини класа биће недовољно исхрањена, ситнија и приликом вршидбе испашће са плевом.

Станковић Станислава, дипл.инж.

КОРОВИ У ЛУЦЕРКИ

Сузбијање корова је неопходна мера при заснивању луцерке, а исто тако и код засноване луцерке. Примена превентивних мера је најзначајнија мера при сузбијању корова у луцерки, а то подразумева :употребу декларисаног семена, плодород, детаљно чишћење машина пред сваку операцију и контролу усева.

Неки од корова изазивају значајна оштећења животиња. Пример је раставић који може да доведе до парализе ногу животиња. Мишјакиња и хоћу-нећу су преносиоци лисних ваши и вирус луцерке.

Корови утичу на смањење приноса луцерке, те је њихово уклањање један од важнијих услова за рентабилну производњу. Потребно је добро познавати биологију корова и механизам деловања хербицида.

Услед специфичног начина гајења, у усеву луцерке постоје повољни услови за формирање коровске заједнице. Поред једногодишњих коровских врста које се јављају у току гајења луцерке, масовна је појава и вишегодишњих врста у старој луцерки, односно у последњој години гајења. Од изузетног економског значаја за луцерку су паламида, попонац и пиревина .

Луцеришта су најзакоровљенија током прве и четврте године. Током прве године њеног живота, присутне су различите врсте њивских корова. Друге године, нарочито ако је луцерка у широкоредној сетви, доминира велики мувар, дивњи сирак и маслчак. Током треће године заступљене су рудералне врсте од којих доминирају хоћу-нећу, водопија и мртва коприва. У току четврте године долази до мањег или већег разређивања луцерке, а самим тим до веће појаве корова.

Луцерка припада гајеним биљкама веома осетљивим према низу хербицида, тако да највећи број препарата се примењује у фази после ницања усева или фази мировања луцерке.

Сузбијање корова у луцерки

Врста корова	Фаза примене	Препарат	Доза
1-годишњи и вишегодишњи широколисни корови	Три тролиске	GALBENON +RITAM (PIVOT) PIVOT RITAM PULSAR	1.5-2 l/ha + 0.5 l/ha или 1 l/ha
1-годишњи и вишегодишњи травни корови	После откоса	FUSILADE	2 l/ha

Сузбијање корова у заснованој луцерки (две или више година)

Врста корова	Фаза примене	Препарат	Доза
1-годишњи и вишегодишњи широколисни и травни корови širokolisni	мировање	DANCOR или SENCOR	0.5-0.7 kg/ha

Звездана Јовановић, дипл.инж.

Централа: (012)553-131 ;Директор:553-132;Факс:553-133; e-mail: pssstig@nadlanu.com